

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני הפאכע באגדע וברסול פלאנץ

גליון מס' 517

ברשת וארא

כ"ח בטבת התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון במייל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שרה בת מונבאר אורה ע"ה | לע"נ שרינה בת זהירה | להצלחת כל התורמים והמסייעים ברוחניות ובגשמיות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

ידוע אצל רבינו זצ"ל, שקדושת השבת היתה משוש חייו! פעל זים ולחם על קדושתה של השבת, וגם זכה להיוולד ביום שישי, ערב שבת קודש, ועל ידי זה לא הוכרחו לחלל עליו את השבת.

על רבינו צוקול"ה, שנולד בערב שבת, נאה להמליץ את דברי הגמרא (שבת קנו): "מי שנולד בערב שבת יהיה מחזר אחרי המצוות" ופירש רש"י: "שכן דרך ערב שבת לחזר אחר מצוות שבת". כזה היה רבינו, שחזר אחרי מצוות השבת כל ימי חייו!

כמה וכמה תקנות חשובות ונחוצות, תיקן רבינו למען קדושת ושמירת השבת, בכל מדינה ומדינה, ובכל עיר ועיר. בבואו מצריימה, נחרד לראות שבימים הנוראים, בימי ראש השנה ויום הכיפורים, בתי הכנסת הגדולים שבעיר משמיעים את התפילה על ידי רמקולים, ואף הרב הראשי מטעם המלכות, נואם מידי שבת בשבתו ברמקול, ואין פוצה פה ומצפצף, ומשראא כל זאת, שינס מותניו וביטל מנהג זה, עד שנתקבל דבר האיסור בצורה מוחלטת בכל מדינת מצרים.

בביקורו בארצות הברית, הבחין שהנשים הבאות לבית הכנסת ביום שבת, נושאות תיק על כתפיהן, כאילו איסור הוצאה ברשות הרבים אינו קיים כלל. לכן הורה לרבנים הסרים למשמעתו, לעשות עירוב רשויות בניו ג'רסי כדת וכדין, ולא רק למי שרצה להחמיר בזה, וכן פעל והורה לבני הקהילה בלוס אנג'לס (ע"י יב"א ח"ט או"ח סי' ל"ג). וכאן בארץ הקודש, לפני כחמישים שנה, רבים היו מקיימים חתונות במוצאי שבת. רבינו העלה חשש, שמא מפני גודל ההכנות לקיום החתונות, יגרם חילולי שבת לעובדים, ועל כן טרח ובא בהפתעה לכמה אולמות, ואכן נוכח לראות שמכינים את התבשילים ושאר צורכי החתונה בעצם יום השבת! רבינו עמד בפרץ, ובעת שניהן בתפקידו כרבה הראשי וראב"ד של תל אביב, תיקן שרושמי הנישואין ברבנות לא יקבלו חתונות למוצאי שבת בשום אופן, והורה שלא יערכו נישואין במוצאי שבתות.

בעלי האולמות וחברי המועצה הדתית, ניסו להתנגד לתקנה זו, ורצו לפנות לבג"צ לערער על הוראה זו, בטענה שנגרם להם הפסד ממון רב. רבינו צוקול"ה בחכמתו הניח את דעתם, זימן את כולם ללשכתו, וסיפר להם כי כבר הורה לרושמי הנישואין, להתיר לספרדים להינשא אחרי ל"ד בעומר עד שבועות, וכן מ"ז בתמוז עד ר"ח אב כפסק מרן השו"ע, שעד אז לא היו מניחים לערוך חופות בזמנים אלו גם לספרדים, ועל ידי זה נחה דעתם של בעלי האולמות, ומכח תקנה זו, בכל ערי הארץ התבטלו עריכת נישואין במוצאי שבתות, עד עצם היום הזה.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלם מאיר ואלק שלם"א

הרהורים על הדמוקרטיה

לפני כשלוש מאות שנה התפרסם שמו של ילד הפלא שנולד בבית משפחת וורמסר, יצחק אריה שמו. חכמתו פיקוחותו ושנינותו היו שם דבר, והגיעו לאזניו של האציל ממיכלשטאט, שהביע רצונו לפגוש בילד. דרש שישלחוהו לבדו אל הטיירה, בארבע אחר הצהריים. ביקש האציל להוכיח בפיקוחותו של הילד, והורה לכל דיירי הטיירה ומשרתיה להסתגר בחדריהם ולהעלם מן העין. הוא עצמו עמד בחלון טרקלינו והציץ מבעד לסדק שבין שני כנפי הווילון. בשעה היעודה נכנס הילד בשער החומה ועמד תווה בחצר השוממת. נשא ראשו הנאה וסקר את הטיירה הקודרת, על צריחיה וחרכיה, מגדליה וחלונותיה. ואז נשא רגליו ופסע קדימה בצעד בוטח. כעבור דקה התדפק על דלת הטרקלין. האציל פתח בפניו את הדלת, והכניסו פנימה: "איך מצאת את החדר", שאל. והילד ענה: "גומחת השומר היתה נטושה, איש לא נראה בחצר ובמבוא הטיירה."

זה נראה לי מוזר. הבנתי, שברצון הוד מעלתו לבחון האם אמצא דרכי לבדי. ושיערתי, שהוא עוקב אחרי ממקום מסתור. סקרתי את הטיירה, ובחדר אחד בלבד היו התריסים פתוחים והווילונות מורדים. הבנתי שהוד מעלתו מתבונן בי מאחריהם. חישבת את מיקומו של החדר, והגעתי... התפעל האציל מחכמת הילד. "ומה היית עושה אילו היו התריסים מוגפים", שאל. והילד ענה: "הייתי מתדפק על הדלתות עד שהייתי מוצא מישהו, ושואל". המשיך האציל ושאל: "ואם היית מקבל תשובות סותרות?" והילד ענהו "במקרה זה, הייתי מקיים את הפסוק: אחרי רבים להטות". זיק רשעות ניצת בעיני האציל, ואמר: "אם כך, הרי אנו הנוצרים רבים כל כך ואתם היהודים מעטים. מדוע לא תקיים פסוק זה ותצטרף אלינו?" והילד הרך הצדיק את מוניתין הפיקחות שלו, בהשיבו אל אתר: "הלא יבין הוד מעלתו, שאם אצא כעת מן הטרקלין ואפגוש בחבר משרתים, וכולם יאמרו לי פה אחד שכבודו נמצא כעת בקומה העליונה, לא אתייחס לדבריהם כלל ועיקר. משום שעתה יודע אני לבטח היכן כבודו! אין הולכים אחר הרוב אלא במקום ספק, ולא במקום ודאי! הבורא יתברך נגלה לעיני כל העם ומסר לנו תורתנו ביד משה רבינו, ותורתנו ודאית היא בידינו! במקרה כזה, אין הולכים אחר הרוב... כך ענה הילד, ופני האציל חפזו...

ולעניינינו: הדמוקרטיה היא הכרעת הרוב. האם הרוב תמיד צודק, האם יש לכל אזרח את הידיעות הנחוצות כדי להחליט על פיהן. את כושר ההכרעה, את רגש האחריות, את ההכרה מה עיקר ומה טפל, את חכמת ראיית הנוגד וחיזוי התוצאות העתידיות, ודאי שלא. אז מה מכשיר אנשים מן השורה לקבוע בעניינים הרי גורל בעלי השלכות כה מכריעות? רק זאת, שאין שיטה טובה יותר. והראיה, שאיש לא יציע לערוך הצבעה בין בני המשפחה האם לערוך ניתוח הכרחי. הצבעה שתעמיד את הפרופסור במיעוט. הכל מבינים שהידע והנסיון ושיקול הדעת, שלו הם. כיוצא בכך, איש לא יציע לערוך משאל בכיתה בענין שיעורי הבית, ולהגלות את המורה למדבר האופוזיציה. מוסכם ששיקול דעתו בוגר יותר ומקיף יותר, תוצר ידע ונסייון.

כיון שכך, מורה לנו התורה לשמוע לחכמי התורה: "ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך... ושמרת לעשות ככל אשר יורוך... לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". דעתם דעת תורה, מבטם רחב ומקיף, משוללים הם פניות ורחוקים מתככים, נחונים ברגש אחריות עז, מסורים לקהלם וחפצים בטובתו ללא סייג. ועל הכל: מורמים הם מעם, אנשי מעלה. עד שאמרו עליהם שהם כמלאכים לעומת בני אדם, ולחילופין כאנשים לעומת בעלי חיים. מהות אחרת, עד שכל האנושות כולה כטפלה להם.

דוגמה לכך ראינו בפרשתנו, שהתחיל הכתוב למנות את בני ישראל, שבטי ראובן שמעון ולוי, עד שהגיע למשה ולאהרן, ועצר. זהו, כל השאר כטפלים. והמאשרים, הם הדבקים במשה ובאהרן, ההולכים לפיהם ונגאלים על ידם. וזוכים לשני העולמות. "והתפשטותו דמשה בכל דור ודור ובכל צדיק וצדיק!"

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"וַתַּעַל הַצִּפְרָדֵּעַ וַתִּכַּס אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות ח', ב')

מוזבא בספר משכני אחריך: צפרדע אחת היתה, והיו מכין אותה, והיא מתזת נחילים נחילים (רש"י)
צפרדע אחת בלבד עלתה מן היאור, רגזו המצרים וניסו להכות בה, אך אז יצאו ממנה כ"כ הרבה צפרדעים עד שמלאו את כל ארץ מצרים.
אומר על כך מרן ה'סטייפלער זצ"ל בספרו "ברכת פרץ", כי כן הוא בכל מקום שכועסים ורבים.
כאשר אדם פותח במריבה, מוטב לו לזולתו שישמור על שתיקה, כי אם לא כן – אם הוא משיב וחושב כי בכך יסתתמו טענותיו של יריבו, אינו אלא טועה!

כשם שבמכת צפרדע כל אחד חשב שהוא ינחית על הצפרדע מכת מוות אחרונה, אך למעשה רק החמיר את המצב, כך גם בעת מחלוקת – כל תגובה תגרום למחלוקת להתרחב, עד שעלולה היא לשלהב את העיר כולה.

ובהביאנו את דברי ה'סטייפלער זצ"ל, יש בנותן טעם לספר עובדה מעניינת:

סיפר הגאון ר"ר אלבו שליט"א, כשהייתי נער צעיר, לפני שהתחלתי ללמוד בישיבה גדולה, נכנסתי ל'סטייפלער' כדי להיוועץ בו.
רציתי ללמוד בישיבת פוניבז', אבל הגאון ר' ניסים טולדינו זצ"ל, (לימים ראש ישיבת שארית יוסף בבאר יעקב), שלמד שם, אמר לי: "יש כאן שלוש מאות איש, ומדברים פה באידיש... יהיה לך קשה".

הצגתי בפני ה'סטייפלער את השאלה, והוא אמר לי: "יש ישיבה שפתח גאון גדול, תלמד בה שנה אחת".

אמרת לי: "אני רוצה ללמוד בישיבת פוניבז'".

"לך לישיבה ההיא לשנה אחת", חזר ואמר לי, "תקבל שם דברים גדולים, ותקנה לעצמך קניינים רוחניים. אחר כך תלך להיכן שאתה רוצה".

אותו גאון גדול היה רבי נחום לסמן זצ"ל, ובאמת השנה שלמדתי בישיבתו היתה שנה מופלאה. זכיתי שלא זהה ידי מתוך ידו.

בשעת השיעור היה הרב יושב בראש שולחן גדול מאד, ואני הייתי יושב לימינו.

כל השיעור היה מחזיק את ידי: "רגע, רגע, עוד סברא, ועוד אחת..." תמיד אחרי השיעור היתה ידי כואבת, אבל היה כדאי... הגאונות, גילוי העוצמה האדירה שיש בתורה, השקיעות הנוראה של הרב לסמן זצ"ל – כאילו אין כלום חוץ מתורה – כל אלו גרמו לכך שהייתי יוצא מהשיעור בהרגשה מרוממת.

לימים, כשנכנסתי שוב אל ה'סטייפלער זצ"ל, קם הרב על רגליו, והביא לי את ספרו "ברכת פרץ", הוא בקשני – שכיון שזיכה אותי ה' יתברך לדרוש ברבים – אגיד כמה דברים בשמו.

בוודאי רצה ה'סטייפלער, שהעובדה שיהודים לומדים מתורתו, תהיה לו לזכות, יהיו אפוא דברים אלה לזכותו.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"גאלתי אתכם" (ו', ו).

פעם אחת דיבר ה"חפץ חיים" בענין הגאולה ובתוך הדברים סיפר משל נפלא: מספרים על מלך רוסיה שהתכוון לבוא לקחת חלק בתרגיל צבאי כדי לבדוק את שרי הצבא וחיליהם אם יחזיקו מעמד בעת מלחמה. נאספו כל שרי הצבא וחיליותיהם במקום המיועד וחיכו בכבוד ובסדר מופתי לבואו של המלך. אותו יום היה חם מאד, השמש קפחה על ראשי החיילים וקשה מאד היה להם לעמוד לבושים בגדי הצבא החמים, אולם איש לא ההין לזוז ממקומו כי ידעו שבכל רגע עלול המלך לבוא ועליהם להיות מוכנים למעמד המכובד.

היה ביניהם מפקד אחד שחשב בלבו: מה יקרה אם אסור מעט הצידה לנוח ולעמוד בצל?... הרי בוודאי אשמע כאשר המלך יתקרב עם פרשיו...

אמר ועשה. יצא מן השורה בה עמדו כל שרי הצבא, הסיר את מעילו ונעמד בצל אחד העצים. לפתע פתאום וללא כל התראה הופיע המלך! עינו הבוחנות של המלך הבחינה מיד במפקד שסרח העומד שלא במקומו ומנסה לכפתר במהירות את מעיל השרד...

נזף המלך במפקד על שהזניח את משמרתו והורידו בדרגה. האם נוכל לשער את גודל הביזיון שספג אותו מפקד. האם נוכל להבין את עומק החרטה שהתחרט, שבשביל שעה קלה אחת הפסיד את כל הכבוד שהיה ראוי לו? כן הוא גם הנמשל – אמר ה"חפץ חיים" – הנה קרוב היום שיתגלה בו כבוד ה' בעולם, ואז יחולק כבוד ושכר אין קץ למי שהחזיק בתורה ובמצוות.

הבה ונישמר לבל נעזוב את משמרתנו ונסור לנוח מעט בצל... כמה בזיונות תלויים במעשה זה וכמה גדול ההפסד הכרוך בכך!

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום וכו' להוציא את בני

ישראל מארץ מצרים" (ו', יג).

ידוע היה הרבי ר' זושא מאניפולי במידת ענוותנותו. נוהג היה תמיד לומר על עצמו: כשיגיע זושא לשמים ויעמוד מול בית דין של מעלה ישאלו אותו: זושא! מה יש בידך? האם למדת תורה?

תורה אין לי... אינני למדן... ומעשים טובים, זושא, יש בידך? גם מעשים טובים אין לי... נו?! כך ישאלוני – ובכל זאת באיזו זכות אתה בא לכאן? האם אין בידך מאומה?! דבר אחד אשיב לבית דין של מעלה – אמר הרבי ר' זושא – שלעומת גוי, אני נראה טוב יותר...

כאשר שמע הצדיק בעל "ישמח ישראל" מאלכסנדר את הדברים מיד נענה ואמר שעל פי מעשה זה ניתן להגיד פשוט בפסוק: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל

מארץ מצרים", הקדוש ברוך הוא מרגיע את משה רבינו שחשש שמא בני ישראל לא יצאו ממצרים... שערך טומאה שוב אינם ראויים להיגאל ממצרים. לכך "וידבר ה' אל משה ואל אהרן" – אומר לו הקדוש ברוך הוא: "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" שהמילה "ויצום" היא מלשון "צוותא" שהיינו השווה נא בין בני ישראל ובין פרעה מלך מצרים ותבין מיד

כי עדיין מעלתם של בני ישראל גדולה לאין ערוך, ובזכות זה יש "להוציא את בני ישראל מארץ מצרים".

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

לא צריך לחכות לנכדים

שמעתי פעם מיהודי חכם, שאחד היסודות

בחינוך הוא "שמירת עיניים": לא צריך לראות כל דבר, ולא חייבים להגיב על כל דבר. כשמעירים לעתים קרובות על כל נושא וכל עניין, אין בכך שום תועלת. הערות הניתנות בתכיפות, מאבדות מהאפקטיביות שבהן ואינן מועילות מאומה. חייבים להשתדל להגיב רק כשמוכרחים.

עד שנתרגל לשלוט במינון הביקורת ולווסת אותו, בואו נגביר את מינון המחמאות. נחמיא ונחמיא, בלי חשבון. אל דאגה, אין בזה שום חשש של ברכה לבטלה... ואם בטעות החמאנו יתר על המידה, זה יהיה חיפוי על ביקורת מוגזמת שהשמענו בעבר.

יש אנשים האוהבים לתלות את חוסר הביטחון העצמי שבילדיהם – במסגרות החינוכיות, אבל האמת חייבת להיאמר: אין מי שמסוגל לבנות, או לחילופין להרוס,

ביטחון עצמי ודימוי חיובי – כמו הסביבה הקרובה! ככל שאנחנו משדרים יותר חיובי, הדברים נספגים ונקלטים יותר, ואז, גם אם במהלך השנים ייתקלו ילדינו באנשים ביקורתיים, תהיה להם שכבת הגנה מספיקה להתמודד עם הביקורת... חשבתי פעם, מדוע אהבו הילדים להיות אצל סבתא? הסיבה היא, כי סבתא הייתה דמות שקיבלה אותנו כמו שאנחנו. ההתלהבות והאהבה כלפינו היו בלי תנאי... אם כן, מדוע לחכות לנכדים? בואו נתחיל זאת כבר אצל הילדים...

צידה לדרך:

- מילים טובות ומחמאות – מסוגלות לבנות עולמות! אז למה לקמץ בהן?
- תפסתם את הילד "על חם" במעשה שלילי? לפעמים עדיף שתעצמו עיניים ותמשיכו לשדר לו: אתה ילד נהדר!
- הערות הניתנות בתכיפות, מאבדות מהאפקטיביות שבהן ואינן מועילות מאומה. תעירו רק כשמוכרחים, וביתר הזמן – פשוט תחמיאו...
- תחמיאו לילדים, תחמיאו ותחמיאו שוב ושוב, ככה אתם יוצרים להם שכבת הגנה שתעזור להם להתמודד בעתיד עם חיצים של ביקורת.